

บทที่ 4

หลักฐานการสอบบัญชีและ วิธีการตรวจสอบ

มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 500 หลักฐานการสอบบัญชี

วัตถุประสงค์ของผู้สอบบัญชีคือ การออกแบบและใช้
วิธีการตรวจสอบเพื่อให้สามารถได้มาซึ่งหลักฐานการสอบ
บัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอ เพื่อให้ผู้สอบบัญชีสามารถได้
ข้อสรุปอย่างมีเหตุผลในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี

หลักฐานการสอบบัญชี (Audit Evidence)

หมายถึง ข้อมูลที่ผู้สอบบัญชีใช้เพื่อให้ได้ข้อสรุปในการ
แสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี หลักฐานการสอบบัญชียัง
รวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบันทึกบัญชีที่ใช้ในการ
จัดทำงบการเงิน และข้อมูลที่ได้รับจากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ

ประเภทของหลักฐานการสอบบัญชี

อาจจัดประเภทหลักฐานการสอบบัญชีตามเกณฑ์
ต่าง ๆ ดังนี้

1. เกณฑ์ความเกี่ยวข้องทางบัญชี

1.1 หลักฐานทางการบัญชี

1.2 หลักฐานประกอบต่าง ๆ

2. เกณฑ์แหล่งที่มาของหลักฐาน

2.1 หลักฐานภายในกิจการ

2.2 หลักฐานภายนอกกิจการ

2.3 หลักฐานที่ได้มาจากการปฏิบัติงานโดย
อิสระของผู้สอบบัญชี

3. เกณฑ์วิธีการตรวจสอบที่ใช้

3.1 หลักฐานจากการสอบถาม

3.2 หลักฐานจากการขอคำยืนยันยอด

3.3 หลักฐานจากการคำนวณ

3.4 หลักฐานจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบ

3.5 หลักฐานจากการตรวจ

3.6 หลักฐานจากการสังเกตการณ์

ความเชื่อที่ได้ของหลักฐานการสอบบัญชี

1. ความเกี่ยวข้องกันหรือความสัมพันธ์กันของหลักฐาน (Relevance)
2. ความสมบูรณ์ของหลักฐาน (Competence)
3. ความเพียงพอของหลักฐาน (Sufficiency)
4. ความเหมาะสมกับเวลา (Timeliness)

TSA315

สิ่งที่ผู้บริหารได้ให้การรับรองไว้ (Management Assertions) หมายถึง การรับรองของผู้บริหารที่มีต่อการเงินไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกอย่างชัดเจนหรือไม่ก็ตามที่ผู้สอบบัญชีใช้ในการพิจารณาประเภทของการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงที่อาจเกิดขึ้น

ผู้บริหารจะรับรองในเรื่อง 3 กลุ่ม ดังนี้

- 1. ประเภทของรายการ**
- 2. ยอดคงเหลือทางบัญชี**
- 3. การเปิดเผยข้อมูล**

1. ประเภทของรายการ ประกอบด้วย

1.1 การเกิดขึ้นจริง (Occurrence)

1.2 ความครบถ้วน (Completeness)

1.3 ความถูกต้อง (Accuracy)

1.4 การตัดยอด (Cut-off)

1.5 การจัดประเภทรายการ (Classification)

2. ยอดคงเหลือทางบัญชี ประกอบด้วย

2.1 ความมีอยู่จริง (Existence)

2.2 สิทธิและภาระผูกพัน (Rights and Obligation)

2.3 ความครบถ้วน (Completeness)

2.4 การแสดงมูลค่าและการปันส่วน (Valuation and Allocation)

3. การเปิดเผยข้อมูล ประกอบด้วย

3.1 การเกิดขึ้นจริง สิทธิ และภาระผูกพัน

3.2 ความครบถ้วน

3.3 การจัดประเภทรายการและความเข้าใจได้

3.4 ความถูกต้องและการแสดงมูลค่า

ผู้สอบบัญชีจะตัดสินใจเกี่ยวกับการรวบรวมหลักฐาน การสอบบัญชีในเรื่องดังนี้

1. วิธีการตรวจสอบ
2. ขนาดของตัวอย่าง
3. รายการที่เลือกมาตรวจสอบหรือวิธีการเลือกรายการ

วิธีการตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชี

1. การตรวจสอบ (Inspection)
2. การสังเกตการณ์ (Observation)
3. การขอคำยืนยันจากบุคคลภายนอก (Confirmation)
4. การทดสอบการคำนวณ (Computation)
5. การทดสอบโดยการปฏิบัติซ้ำ (Reperformance)
6. การวิเคราะห์เปรียบเทียบ (Analytical Procedure)
7. การสอบถาม (Inquiry)

1. การตรวจสอบ

เกี่ยวข้องกับ การตรวจสอบบันทึกหรือเอกสาร ไม่ว่าจะ
เป็นการจัดทำจากภายในหรือภายนอกกิจการ ซึ่งอยู่ใน
รูปแบบของกระดาษ รูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่ออื่นๆ
หรือการตรวจนับสินทรัพย์

2. การสังเกตการณ์

ประกอบด้วย การดูกระบวนการหรือขั้นตอนที่ผู้อื่น
กระทำ เช่น ผู้สอบบัญชีสังเกตการณ์การตรวจนับสินค้า
ที่กระทำโดยพนักงานของกิจการ หรือการสังเกตการณ์
การปฏิบัติตามการควบคุม

3. การขอคำยืนยันจากภายนอก

เป็นหลักฐานการสอบบัญชีที่ผู้สอบบัญชีได้รับโดยตรงในรูปของเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรจากบุคคลภายนอก วิธีนี้มักใช้กับการยืนยันสิ่งที่ผู้บริหารให้การรับรองที่เป็นยอดคงเหลือทางบัญชีและข้อมูลประกอบบัญชีนั้น ผู้สอบบัญชีอาจขอคำยืนยันเกี่ยวกับเงื่อนไขในสัญญาหรือรายการที่กิจการมีต่อบุคคลภายนอก

4. การทดสอบการคำนวณ

ประกอบด้วย การตรวจสอบความถูกต้องของตัวเลข
ในเชิงการคำนวณในเอกสารและบันทึกต่าง ๆ สามารถ
ทำได้ด้วยมือหรือทางอิเล็กทรอนิกส์

5. การทดสอบโดยการปฏิบัติซ้ำ

เกี่ยวข้องกับการที่ผู้สอบบัญชีปฏิบัติโดยอิสระตาม
ขั้นตอนหรือตามการควบคุมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการ
ควบคุมภายในของกิจการ

6. การวิเคราะห์เปรียบเทียบ

ประกอบด้วยการประเมินข้อมูลทางการเงินโดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ที่มีเหตุผลระหว่างข้อมูลทางการเงินและข้อมูลที่ไม่ใช่ข้อมูลทางการเงิน ยังรวมถึงการสอบสวนหากจำเป็นสำหรับการเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ที่ถูกระบุไว้ ซึ่งขัดแย้งกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่น หรือที่แตกต่างไปจากจำนวนที่คาดการณ์ไว้อย่างมีนัยสำคัญ

7. การสอบถาม

ประกอบด้วย การหาข้อมูลทางการเงินและข้อมูลที่ไม่ใช่ข้อมูลทางการเงินจากบุคคลที่มีความรู้ทั้งภายในและภายนอกกิจการ วิธีนี้นิยมใช้ประกอบกับวิธีการตรวจสอบอื่น การสอบถามอาจทำอย่างเป็นทางการที่เป็นลายลักษณ์อักษรและการสอบถามด้วยวาจาอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งการประเมินคำตอบที่ได้รับจากการสอบถามถือเป็นส่วนหนึ่งของวิธีการสอบถามด้วย

กระดาษทำการ (Working Paper)

- เป็นเอกสารที่ผู้สอบบัญชีจัดทำขึ้นโดยใช้วิธีการตรวจสอบ การรวบรวม บันทึกรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นหลักฐานการสอบบัญชี
- แสดงให้เห็นว่าผู้สอบบัญชีได้แสดงความเห็นในรายการการสอบบัญชีตรงกับหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้รวบรวมมา

ความสำคัญของกระดาษทำการ

1. เป็นหลักฐานที่ใช้สนับสนุนความเห็นตามรายงานของผู้สอบบัญชี
2. เป็นสิ่งที่ช่วยในการควบคุมการปฏิบัติงานการสอบบัญชี
3. เป็นหลักฐานว่าได้มีการตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี

เพิ่มกระดาดำทำการ แบ่งเป็น

1. เพิ่มถาวร

2. เพิ่มปัจจุบัน

วิธีการเลือกรายการทดสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชี

- ก. การเลือกทุกรายการ (การตรวจสอบร้อยละร้อยละ)
- ข. การเลือกรายการแบบเจาะจง
- ค. การเลือกตัวอย่างในการสอบบัญชี

*** จะใช้วิธีเดียวหรือหลายวิธีร่วมกันขึ้นอยู่กับสถานการณ์นั้น ๆ เช่น ความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ

การเลือกทุกรายการ

อาจใช้ในกรณีที่เป็นการทดสอบรายละเอียดของรายการและยอด
คงเหลือ เช่น

- ประชากรประกอบด้วยรายการที่มีจำนวนเงินสูงเพียงไม่กี่รายการ
- มีความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญและการเลือกรายการด้วยวิธีอื่นไม่ให้
หลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอ
- ระบบการประมวลผลข้อมูลมีลักษณะเป็นการคำนวณหรือทำซ้ำ
หลาย ๆ ครั้ง ทำให้การตรวจสอบร้อยละร้อยละมีต้นทุนในการตรวจสอบต่ำ

การเลือกรายการแบบเจาะจง

การใช้ดุลยพินิจในการเลือกรายการแบบเจาะจงจะต้องคำนึงถึงความ
เสี่ยงของตัวอย่างที่ไม่ถูกเลือก รายการเลือกแบบเจาะจงอาจรวมถึง

- รายการที่มีมูลค่าสูงหรือรายการสำคัญ
- รายการที่มีจำนวนเงินสูงกว่าจำนวนที่กำหนดไว้จำนวนหนึ่ง
- รายการที่ให้ข้อมูล เช่น ลักษณะธุรกิจของกิจการ หรือลักษณะของรายการ

การเลือกตัวอย่างในการสอบบัญชี

เป็นการออกแบบให้สามารถให้ข้อสรุปต่อประชากร
ทั้งหมดจากการทดสอบตัวอย่างที่เลือกจากประชากรนั้น